

BARNKONSEKVENSANALYS ROSENLUNDSPARKEN

Stockholms
stad

November 2013

Rapporten är framtagen på uppdrag av
Stockholms stad, Exploateringskontoret

Beställare: Exploateringskontoret, Stockholm stad
Kontaktperson: Sofia Brydolf och Martin Calmtorp

Grontmij AB

Utredare/Samhällsplanerare:

Sabine Saracco

Utredare/Samhällsplanerare:

Anthon Georgsson

Granskare/Landskapsarkitekt:

Sylvia Eriksson-Kornstad

SAMMANFATTNING

På uppdrag av Stockholm stad har Grontmij AB tagit fram en Barnkonsekvensanalys för Rosenlundsparken i Stockholm. Bebyggelse planeras i den västra delen av parken medan upprustning föreslås i den östra delen.

Den befintliga bussgatan som i dagsläget löper längs med parkens södra del föreslås dras om mellan Swedenborgsgatan och Grindsgatan på den idag befintliga gång- och cykelvägen. Parken är idag intensivt utnyttjad av stadsdelens förskolor, grundskolor och privatpersoner.

Syftet med studien är att analysera den föreslagna exploateringen utifrån barn- och ungas perspektiv samt att granska föreslagna åtgärder och ge rekommendationer på hur den föreslagna exploateringen kan förbättras utifrån barnens behov.

Barnkonsekvensanalysen baseras på intervjuer med pedagoger från olika förskolor som geografiskt ligger i nära anslutning till parken. Intervjuer har också utförts med personal från den lokala parkleken. Vid en workshop diskuterades parken med ett elevråd på en närliggande grundskola. Vid varje intervjutillfälle användes en semi-strukturerad intervjuguide där frågor ställdes med utrymme för följdfrågor.

Inhägnaden vid parkleken sticker ut som en populär vistelseyta för yngre barn. Parkens öppna grönområden fungerar också som lekmiljöer, i synnerhet de västra delarna som under vinterhalvåret utnyttjas av de något äldre barnen där pulkabacken är ett flitigt utflyktsmål. Parkens flera klätterställningar, rutschbanor, karuseller, gungställningar och lekstugor bidrar till ett brett utbud för alla åldersgrupper.

Skolbarnen i närområdet nyttjar till stora delar parken på likartad vis som barn från förskolorna. Den största skillnaden är att man sprider ut sig mer över hela parken utan direkt översyn av vuxna. Den lummiga västra delen med berget och pulkabacken fyller en viktig funktion i dagsläget. Förskolebarnen upplever inte några specifika platser som direkt otrygga,

men undviker parken när mörkret faller. Pedagoger från förskolorna upplever en obekväm känsla att vistas i parkens västra del intill berget och trappan där missbrukare ibland vistas. Skolbarnen pekar ut ett antal platser som otrygga, däribland solstolarna och bostadsområdet samt gång- och cykelvägarna norr om den öppna förskolan.

Den föreslagna bebyggelsen kommer framförallt få negativ påverkan på parkens västra delar. Den östra delen av parken som ämnar att upprustas kommer att få en positiv effekt. Bebyggelsen påverkar främst äldre förskolebarn och skolbarn som nyttjar den västra delen av parken vintertid. Bebyggelsen kan emellertid medföra positiva effekter bland annat i form av ökad trygghetskänsla.

En negativ konsekvens med exploateringen är att man skapar en barriär för barns utevistelse då bussgatan mellan Swedenborgsgatan och Grindgatan delar upp parken. Vidare innebär förslaget ett högre tryck på parken som helhet och därmed ökat slitage på kvarvarande lekytor och grönområden. Den västra delen av parken med bland annat pulkabacken erbjuder idag barn att leka utan full översyn av vuxna, en kvalitet som är viktig att bevara.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	3
1. INLEDNING	6
Bakgrund och syfte	
Metod och avgränsningar	
Beskrivning av stadsdelen Rosenlundsparken	
2. BARN OCH FYSISK PLANERING	9
Barnperspektiv på den fysiska miljön	
Barns utveckling och behov	
Lagar och riktlinjer	
Vad är en barnkonsekvensanalys?	
3. INTERVJUER MED BARN OCH UNGA I ROSENLUNDSPARKEN	11
Förskolebarn	
Skolbarn	
Otrygga platser	
Tillgänglighet och rörelsefrihet	
4. SAMMANFATTANDE ANALYS	16
Lek och aktiviteter	
Rörlighet och tillgänglighet	
Trygghet	
Utemiljöns betydelse för barn	
5. ANALYS AV BEBYGGELSEFÖRSLAGETS KONSEKVENSER FÖR BARN OCH UNGA ...	17
Förskolebarn	
Skolbarn	
Generell bedömning av konsekvenserna för barn och unga	
6. FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER	18
Rekommendationer	
Önskemål från barn och unga	
7. REFERENSER	20
8. BILAGOR	21

1. INLEDNING

Bakgrund & Syfte

På uppdrag av Stockholm stad har Grontmij tagit fram en barnkonsekvensanalys för Rosenlundsparken på Södermalm i Stockholm. I den nordvästra delen av parken planeras det för nya bostadshus med förskola och lokaler i bottenvåningen. Exploateringen innebär också att viss ombyggnad genomförs i kvarteren Linjalen och Ögonmättet. Nya gator kommer att anläggas. Bussgatan som idag går i parkens södra del kommer att få en ny sträckning genom parken och koppla samman Swedenborgsgatan och Grindsgatan och därmed dela parken i två delar. I samband med exploatering och ombyggnation planeras även för en upprustning av delar av parken.

Syftet med studien är att analysera ovan nämnda exploatering utifrån ett barnperspektiv genom att kartlägga barnens målpunkter, rörelsestråk, favoritplatser och otrygga platser i Rosenlundsparken. Vidare är syftet att ge rekommendationer på hur förslaget kan förbättra situationen för barn och unga.

Den insamlade informationen från intervjuer, workshops, enkäter och tidigare material har sammanställts i text och kartor vilka utgör underlaget för analysen.

Metod och avgränsningar

Denna barnkonsekvensanalys baseras på en workshop med elever från en grundskola samt intervjuer med pedagoger från ett antal förskolor. Utöver detta genomfördes även en intervju med personal från den öppna förskolan/parkleken som frekvent använder parken för fritidsaktiviteter. Semi-strukturerade intervjuguider användes vid intervjutillfällena. Vidare analyserades även platsens förutsättningar idag.

Geografiska avgränsningar

Programområdet i skrivande stund under framtagande i samband med arbetet med detaljplanen. Området avgränsas i söder av den höga mur som tar upp nivåskillnaden till den högre belägna Helgalunden. I norr ansluter parken mot bostadsbebyggelse med hus, gårdar och gång- och cykelstråk. Fastighetsgränsen figurerar i detta fall som en gräns för programområdet. I öster avgränsas parken av Västgötagatan och i väster dras gränsen för programområdet så att "Teaterplatsen" ingår, det vill säga den nedsänkta lekytan med gradänger av trä som gränsat mot kvarteret Alnmättet. De parkstråk som leder vidare mot Ringvägen ingår också i programområdet liksom de ytor som representeras av gång- och cykelväg mot Magnus Ladulåsgatan.

Valet av intervjugrupper har gjorts utifrån barn- och ungdomsverksamhetens geografiska förankring i förhållande till exploateringsområdet. Vidare skedde ett urval av barn som kategoriserats in i olika åldersgrupper. Målet har varit att få så stor spridning på intervjugrupperna som möjligt för att skapa en helhetsbild av nuvarande parkområde och användningen av densamma.

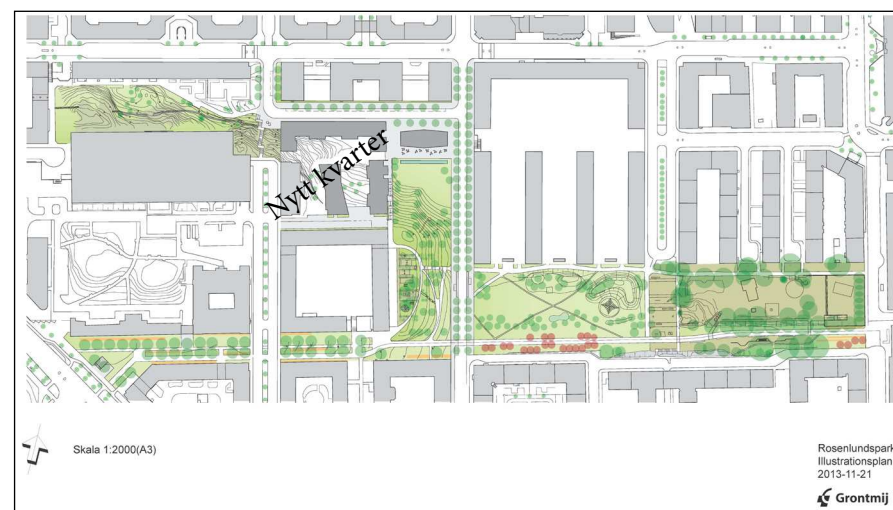
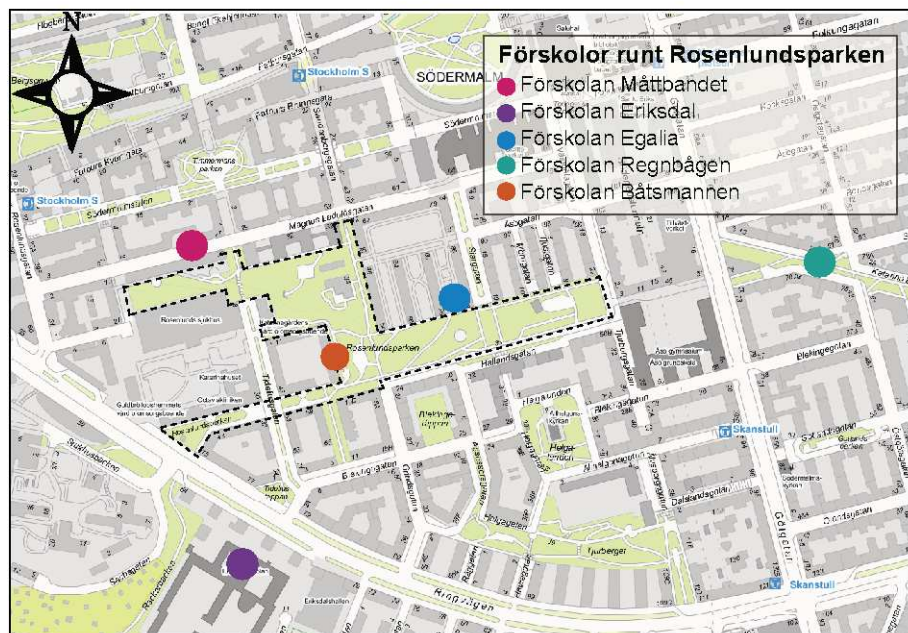

Bild 1. Illustrationsplan över Rosenlundsparken

Förskolor

Södermalm i Stockholm är hem för flera förskolor där ett antal ligger inom gångavstånd från Rosenlundsparken. Parkens geografiska position i förhållande till åtminstone fem av dessa förskolor gör den till ett besöksmål för flera verksamheter. Dessa är förskolorna Måttbandet, Eriksdal, Egalia, Regnbågen samt Båtsmannen. Vid dessa förskolor går ca 220 barn.

Karta 1. Förskolor i anslutning till Rosenlundsparken.

Källa (orginalkarta): Stockholm stad.

Grundskolor

Ett antal grundskolor ligger även i nära anslutning till parken. Det är framförallt fyra av dessa med ett åldersspann från förskola till nioende klass som ligger placerade inom gångavstånd från parken. Dessa är Eriksdalsskolan, Åsö grundskola, Europaskolan samt Fria Maria Barnskola. Vid dessa grundskolor går ca 2000 elever.

Karta 2. Grundskolor i anslutning till Rosenlundsparken.

Källa (orginalkarta): Stockholm stad

Trafiksituationen

Bussgatan som löper parallellt med Hallandsgatan skärmar av Rosenlundsparken söderut och på denna gata huserar endast busstrafik i dagsläget. Kvarteret Linjalen samt kvarteret Ögonmättet med blandad bebyggelse av bostäder och lokaler skärmar av parken norrut. Västgötagatan hittar vi öster om parken med blandade trafikslag. Tittar vi åt den nordvästra delen av kartan ser vi att parken löper parallellt med Rosenlunds sjukhus samt ett bostadshus.

Parken omges av gång- och cykelstråk som även penetrerar delar av naturområdet med upptrampade stigar och passer. Stockholm södra järnvägsstation finns i närområdet till parken som även kan nå inom gångavstånd från Medborgarplatsen och Skanstull.

Karta 3. Översiktlig trafiksituation runt Rosenlundsparken.

Källa (originalkarta): Stockholm stad

Beskrivning av Rosenlundsparken

Rosenlundsparken är en långsmal park som har sin geografiska förankring på Södermalm i Stockholm. Parken anlades under 1930 -talet och har successivt genomgått förändringar som ändrat parkens fysiska miljö. Den östra delen av parken präglas i dag av lek där parkleken Skåneglantan figurerar med hus och bodar, inhägnade lekområden, utrustning av olika slag samt stora grusytor. Parkens västra del är mer en storskalig park med större gräsytor, ädellövträd, gräskullar och en mindre anlagd naturdam. Parkvägarna löper längs parkens kanter och över den stora gräsytan finns upptrampade stigar som grusats av.

På 2000 -talet genomgick parken en upprustning då en ny plats vid Västgötagatan skapades ur rekreationssynpunkt med sittplatser i solen nära de nya studentbostäderna vid Västgötagatan. Man rustade även upp den ursprungliga lekplatsen samt anlade en större basketplan i parken. Trycket på parken har varit och är högt och lekytorna i parken är intensivt utnyttjade.¹ Det aktuella planområdet präglas av en plats för lek, allmänt utrymme för ensamhet och lugn samt hundrastplats och har en generell skogskänsla.

Rosenlundsparken är idag en intensivt utnyttjad park av flertalet förskolor, grundskolor och övrigt fritidsverksamhet samtidigt som andel barn i åldrarna 0-5 år är högre på Södermalm än i någon annan stadsdel i Stockholm.²

Lekplatser och övriga ytor för lek

Det finns en stor och välutrustad lekpark i närheten av Skåneglantan parklek. Lekparken innehåller bland annat basketkorgar med plan, klätterställningar, volträcke, balansbommar, lekhus, lekskulpturer och en stor kombinationslek med rutschkana i den östra delen av parken. Den västra delen av parken består bland annat av en pulkabacke samt en grusplan för bollspel och liknande aktiviteter.

2. BARN OCH FYSISK PLANERING

Barnperspektivet på den fysiska miljön

Barn tillbringar största delen av sin tid där de bor. Bostadsområdet med dess närmiljö är barnets främsta uppväxtmiljö och är viktig för deras utveckling och uppväxtvillkor.

Centrala begrepp för barn och unga i den fysiska planeringen är rörelsefrihet, tillgänglighet och säkerhet. Den fysiska miljöns struktur, det vill säga att beroende på hur; skolor, förskolor, bostäder, naturmiljöer, parker och andra offentliga rum är lokaliserade i förhållande till varandra - har betydelse för i vilken utsträckning barnen kan röra sig fritt och självständigt.³

Trafikens utbredning har stor betydelse för barnens rörelsefrihet. Den ökande bilismen har begränsat barns rörelsefrihet - och då i synnerhet när det gäller deras lekområden, skolvägar och fritidsvägar. I dagsläget är trafiken den största faran i barnens vardag inte minst för den upplevda tryggheten för barn och föräldrar i ett område.⁴ Då barnens aktionsradie från hemmet i regel ökar i takt med åldern förändras också behovet av mötesplatser, attraktioner och färdmedel till dessa. Barnperspektiv är ett begrepp som både innefattar barnens egna perspektiv men även perspektiv med barnen i fokus.

Vad är en barnkonsekvensanalys?

Barnkonsekvensanalyser görs för att utveckla barnperspektivet i samhällsbyggnadsprocessen för att därigenom förbättra beslutsunderlaget i olika planeringskedan. En barnkonsekvensanalys är en förhandsprövning av de konsekvenser som ett beslut skulle kunna få för barn som berörs av beslutet. Den är ett verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling för att synliggöra barnens bästa.

En barnkonsekvensanalys görs ej vid sidan av det ordinarie arbetet utan har en funktion att visa på vilka tillägg eller förändringar som kan behöva ske i det ordinarie arbetet.

Barns utveckling och behov

Det är viktigt att komma ihåg att barn och unga är en heterogen grupp med flera olika delåldrar som i sin tur innebär olika mognad, utveckling, förståelse och kunskap. Detta kräver olika bemötande, andra önskemål och åtgärder i den fysiska planeringen. En central fråga i en barnkonsekvensanalys är om beslutet rör en särskilt definierad grupp av barn eller barn i allmänhet. Det som är det bästa för en viss grupp av barn i en given situation är inte nödvändigtvis det bästa för en annan grupp av barn. Det som gynnar en grupp barn kan missgynna en annan. Lundström och Nyström har beskrivit vad som är karakteristiskt för de olika åldrarna.⁵

Småbarn 0-3 år

Föräldrarna och hemmet dominerar. Barnen utvecklar den motoriska förmågan. De rör sig inom det absoluta närområdet och har en aktionsradie på ca 50 meter. Vistas på allmän plats endast med förälder eller annan vuxen.

Förskolebarn 3-6 år

Föräldrarna är centrala men barnet har ett ökande intresse av nya saker. I denna ålder sker en snabb utveckling av motorik och uppskattningsförmåga. Barnet behöver platser att utforska, klättra och bygga på. De har även ett behov av att påverka och sätta märken i miljön. Barnet har ett ökat oberoende vid ensamlek eller i lek med andra barn men har ibland behov av medling från en vuxen. Aktionsradien för barn i detta åldersspann är ca 100 meter.

Lågstadieålder 6-10 år

Barnet blir mer oberoende från föräldrarna och utvecklar förmågan att ta sig på egen hand till skola, lekplats och fritidsaktiviteter. Utomhus har denna åldersgrupp behov av allmänna och öppna platser för fri lek men även av organiserade aktiviteter. Efter skolan är fritidsverksamheter viktiga tillsammans med barn i liknande åldrar. Aktionsradien är vanligen inom ropavstånd från vuxen med tillsyn men kan variera.

Mellanstadiebarn 10-13 år

Mellanstadiebarn har en ökad strävan för socialt agerande. Det kan förekomma större könsskillnader och mer tävlan mellan pojkar och flickor än i yngre eller äldre grupper. Deltagande i organiserade aktiviteter har sin höjdpunkt under dessa år. Barnet är allmänt självständig i trafikmiljön och besöker vänner i närområdet på egen hand.

Tonåringar 13-17 år

Övergången till tidig vuxenålder karakteriseras ofta av att barnet brottas med identitetsfrågor och rebellkänslor. Färre organiserade gruppaktiviteter förekommer, särskilt sportrelaterande och framförallt för tjejer. Fler informella gruppbildningar sker under tonårstiden. Barnet har ett ökat beroende av plats och tid.

Lagar och riktlinjer

De lagar och riktlinjer som styr planering och som betonar barns behov går att återfinna i framförallt Plan- och bygglagen (PBL) kapitel 1 och 3, Riksdagens miljö kvalitetsmål samt FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och den sjätte konventionen som namngetts Barnkonventionen. I Stockholm stads planhandbok anges att i detaljplaner som berör barnintensiva platser bör barnperspektivet särskilt belysas. Vidare anges att i planarbetets inledande skede bör den aktuella platsens värden och funktioner kartläggas utifrån ett barnperspektiv.

Barnkonventionen

Sveriges riksdag har beslutat att FN:s konvention om barns rättigheter, även kallad Barnkonventionen, ska beaktas i samhällets alla verksamheter och även inom planering. Barnkonventionen ger en definition av det enskilda barnets rättigheter i samhället och dessa uttrycks i konventionens 54 artiklar. Framförallt tre av artiklarna har betydelse för samhällsplaneringen: artikel 3, 6 och 12. Samtliga syftar till att barn och deras behov alltid ska tas hänsyn till i planeringssammanhang, att barn ska få uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem och att möjligheter för barn att höras ska beredas.

Med barn menas alla människor under 18 år. Sedan Sverige ratificerade barnkonventionen har en nationell strategi utvecklats för hur den ska förverkligas. Strategin inkluderar bland annat följande moment:

- Att analys av konsekvenser för barnen ska genomföras vid statliga beslut som rör barn, så kallad barnkonsekvensanalys.
- Att kommuner och landsting utvecklar system som möjliggör uppföljning av hur barnets bästa förverkligas inom den egna verksamheten.
- Att barn och ungas inflytande i samhälls- och trafikplaneringen utvecklas.

Till följd av att Sverige skrev under barnkonventionen inrättades barnombudsmannen - en myndighet som ska arbeta för barnets bästa. Barnkonsekvensanalyser är ett verktyg för att genomföra barnkonventionen och att se till att ett barnperspektiv återfinns i beslut som fattas av bland annat kommuner, landsting och statliga myndigheter.⁶

3. INTERVJUER OCH WORKSHOPS

Förskolebarn

Förskolepersonal och andra pedagoger vid ett antal förskolor har fungerat som ombud för barnen i denna ålderskategori. Totalt kontaktades 6 förskolor där 4 selektivt valdes ut. Detta på grund av att två av förskolorna i dagsläget inte längre regelbundet vistades i parken på grund av långa avstånd. Intervjuerna skedde över telefon och följde en intervjuguide (se bilaga 1).

Rörelse i området

Förskolebarn från samtliga verksamheter rör sig i Rosenlundsparken med vuxna. I samlad grupp beger sig barn och personal till olika delar av parken som på olika sätt är uppskattade. I parkens västra del finns en stenmur som fungerar som en startpunkt för en av förskolorna när de vistas i parken. Vid stenmuren finns ett körsbärsträd som barnen, när det är säsong, brukar skörda frukter ifrån. På vintrarna används kullarna i parken till att åka pulka och andra vinterfarkoster nerför. När vinterförhållanden råder brukar en iskana uppkomma som löper ner mot den stora lekparken som används av barn på flera förskolor.

Den inhägnade lekparken innehåller ett antal lekstugor och klätterställningarsom används regelbundet. Barnengillar även att hållas igut med staketet i inhägnaden. På fredagar besöker en av förskolorna Rosenlundsparken för gemensam korvgrillning. Barnen i åldrarna 3-5 år leker mycket i den stora klätterställningen som kallas "Spindelnätet".

Man är allmänt överens mellan förskolorna att flera områden i parken är väldigt uppskattade och att årstiderna formar parkens funktioner och aktiviteter i hög grad. Barnen tar sig till Rosenlundsparken genom att promenera i samlad trupp med förskolepedagoger. Detta fungerar på ett bra sätt för samtliga förskolor då barnen är vana vid att vistas i stadsmiljöer.

Parkens gång-, cykelvägar och stigar används för barn att både springa och cykla på. I dagsläget gör de stora ytorna att svängraden i leken blir större och detta minskar den upplevda otryggheten. Bergen söder om den öppna förskolan används idag som lekområde.

Otrygga platser

Barnen rör sig främst med vuxna i området och genom detta så upplever barnen själva (enligt förskolepedagogerna) ingen direkt upplevd känsla av otrygghet eller rädsla. Det som nämns som ett orosmoment är bland annat trafiken som omringar Rosenlundsparken samt den existerande bussgatan. Ytterligare plats som barnen i förskolorna inte får vistas på är området bortom "Spindelnätet" då man menar att platsen ibland besöks av missbrukare. En av förskolorna brukar emellertid städa upp glasflaskor på platsen för att minska risken för skador på barnen om de beger sig dit. Bristen på belysning gör även att Rosenlundsparken upplevs som otrygg när mörkret faller.

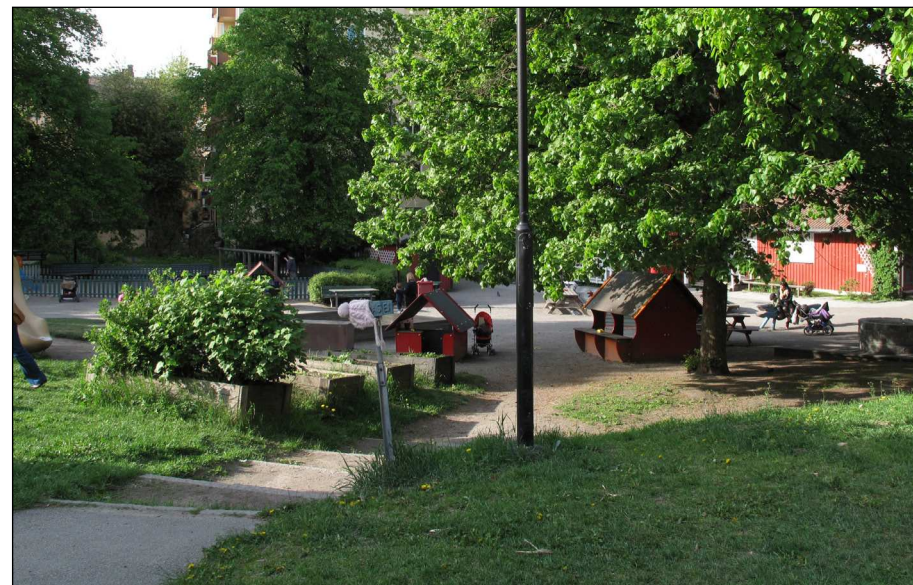

Bild 2. Skånegläntans parklek

Aktiviteter

De olika aktiviteter som äger rum i parken styrs mycket av årstiden och vädret. Man kan grovt kategorisera in parkens aktiviteter under sommarhalvåret och vinterhalvåret. På sommarhalvåret använder man de öppna gräsytor i parken samt de mer ordnade lekplatserna som den stora klätterställningen, rutschkanan samt övriga mindre lekdon.

Under vinterhalvåret används kullandskapet i parken av barn som åker pulka och andra redskap nerför både stora och små höjder. Det händer att man korsar gång- och cykelvägen och beger sig till den större pulkabacken i den västra delen av parken. Barnen får möjlighet att träna sin grovmotorik på stenmuren som angränsar till körsbärsträdet där man går balansgång. Vid utevistelser stannar man sällan på en plats utan bestämmer lekordning efter demokratisk röstning på plats eller en förutbestämd rutt innan man beger sig till parken.

Bild 3. Den stora klätterställningen som kallas "Spindelnätet" t.h.

Parken upplevs som en plats där barnen får lära känna naturen mitt i en storstad enligt förskolepedagogerna. Dess variationsrika miljö och förändring efter årstider ses som berikande och lärande. Helheten och variationen gör att oplanerade lekstationer uppstår. Man sätter stort värde i kvaliteten av mer öppna grönområden i Rosenlundsparken. Men det finns även ett värde i kvantiteten - eller mängden - grönområden/lekområden då många barn kan nyttja platsen samtidigt.

Inom exploateringsområdet finns idag en "Spökodling" som används av förskolor och privatpersoner som ligger jämte en större grusplan med fotbollsmål. Spökodlingen innefattar blommor och växter som planterats av barn och vuxna som en protest mot föreslagna exploatering och är ett populärt besöksmål för stadsdelens förskolor och grundskolor. Gång- och cykelvägarna används i praktiken av barn i alla åldrar för aktiviteter som bland annat cykeltävlingar och i den vanliga leken.

Bild 4. Pulkabacken vy mot planerad bussgata t.v. och pulkabacken vy från exploateringsområdet t.h.

Skolbarn

En workshop (se bilaga 2) genomfördes med 15 barn från Elevrådet vid Europaskolan på Södermalm. Barnen var i ålderskategorierna lågstadieålder och mellanstadiebarn som sammanlänkas i denna rapport som skolbarn. Utöver workshopen genomfördes även en platsintervju vid den öppna förskolan tillika parkleken med personal som anordnar aktiviteter för barn i alla åldrar i parken.

Rörelse i området

Parken används i dagsläget på ett liknande sätt av skolbarn som av förskolebarn även om skillnader existerar. De äldre skolbarnen använder klätterställningarna med högre svårighetsgrad som "Spindelnätet" som är sämre anpassat för yngre barn. Både fotbollsplanen och basketplanen i anslutning till den öppna förskolan används av skolbarnen. Pojkar nyttjar fotbollsplanen i större utsträckning än flickorna medan basketplanen används ungefär lika mycket av båda.

Skolbarn som besöker Rosenlundsparken eller Skånegläntan (som barnen kallar parken) vistas i regel inte längre bort än till den centralt belagda klätterställningen "Spindelnätet". Detta skiljer sig dock mellan årstiderna då man oftare vistas vid pulkabacken i den västra delen av parken när marken är snötäckt. Det är vanligare att man besöker den västra delen på sin fritid med föräldrar och/eller kompisar än med skolan. Många barn cyklar i parken och den öppna förskolan anordnar cykeltävling för barn i alla åldrar med förutbestämda banor som övervakas av personal.

Parken får ett högt besöksstryck när flera förskolor nyttjar lekparkerna och omkringliggande grönområden samtidigt. Skolbarnen upplever att parkens lekplatser ibland kan vara "överfulla" eller "trånga" på grund av mängden barn som ska leka. Detta gäller framförallt på eftermiddagarna. Barnen förklarar att man då får samsas med andra och att det inte brukar vara några problem.

Mätningar visar även att parken fungerar som en passage för både barn och vuxna på de mindre gång- och cykelvägarna framförallt under sommarhalvåret. Många föredrar att gå genom parken och inte runt den.

Otrygga platser

Den övergripande största orsaken till upplevd otrygghet är bristen på belysning i parken generellt. Ett antal platser pekades emellertid ut som särskilt otrygga eller läskiga. Det handlar om solstolarna öster om den öppna förskolan där "fyllegubbar" och "alkisar" ibland vistas. Flera skolbarn markerar även gång- och cykelvägen norr om fotbollsplanen vid Skånegläntan samt gatorna Möregatan, Tjustgatan och Siargatan som platser de ogärna vistas på. Kvällstid undviker i regel barnen parken på grund av bristfällig belysning.

Aktiviteter

Rosenlundsparkens variationsrika lekmiljöer gör att barn i alla åldrar vistas på samma ytor då nuvarande utbud av lekplatser och klätterställningar tillgodoser flera ålderskategorier. Parkleken som bedrivs i Rosenlundsparken nyttjas av barn i flera åldrar såväl på fritiden som med förskolor eller grundskolor.

De flesta aktiviteter sker utomhus även om det finns möjlighet för både tv-spel och pyssel inomhus i den öppna förskolan. Avsaknaden av större och mer sammanhängande grönområden för många av förskolorna och grundskolorna gör parken till ett populärt område vid raster och liknande, inte minst när marken är täckt av snö och ger möjlighet att åka pulka. Skolbarn i låg- och mellanstadieålder lånar pulkor från den öppna förskolan och beger sig till pulkabacken i det tilltänkta exploateringsområdet. Den grundskola som deltog i workshopen försöker bege sig till parken en gång i veckan. Det är ett bra sätt att träffa barn från andra grundskolor där barnen har vänner.

4. SAMMANFATTANDE ANALYS

Lek och aktiviteter

Rosenlundsparken har många attraktiva miljöer för såväl förskolebarn som grundskolebarn. Parken har stimulerande platser för barnen med möjlighet att utforska, klättra och aktivera sig på olika sätt beroende på årstid. All grönska är positiv för barnen i deras lek, utveckling och motorik.

Förskolebarn leker framförallt på platser med full uppsyn av vuxna där en vanligt förekommande gräns är det stora ”Spindelnätet” centralt i parken. Det är både en säkerhetsfråga och en trygghetsfråga bland barn och personal vid skolorna. Det förekommer lekar och aktiviteter bortom klätterställningen men dessa sker mer sällan.

Skolbarn tycker om att vistas på liknande platser som förskolebarnen med reservation för att de nyttjar betydligt större del av hela Rosenlundsparken än yngre åldersgrupper mer ofta. Skogspartiet med pulkabacken pekas ut som en favoritplats i parkens västra del medans klätterställningar, fotbollsplanen och basketplanen är välbesökta platser i den östra delen av parken.

Rörlighet och tillgänglighet

Man är idag nöjd med de större arealerna av grön- och lekområden som är mer sammanhängande jämfört med mindre grönytor i stadsdelen. Den barriär som finns idag är den befintliga bussgatan som ibland upplevs som otrygg. Tillgängligheten till parkens alla delar är generellt sett väldigt god i dagsläget. Den befintliga bebyggelsen främjar barnens möjligheter att röra sig i parken dagtid.

Generellt sett kan man se att barnen rör sig mer fritt över parken desto äldre de blir. Parkdelen väster om den befintliga bussgatan besöks av barn utan att vuxen personal alltid finns på plats. Den används även på fritiden bland skolbarn som mötesplats och lekområde.

Trygghet

Samtliga åldersgrupper uppger att de generellt sett känner sig trygga i Rosenlundsparken. Ett område där det fanns en känsla av upplevd otrygghet var förbi den stora klätterställningen upp mot bergsknallen och trappan. De relativt nya solstolarna upplevs även dessa som otrygga och läskiga. I båda fallen handlar det om att missbrukare ibland vistas på platserna.

Den upplevda otryggheten också förknippad med trafik i samband med befintlig bussgata även om en majoritet av svarspersonerna i denna rapport inte ser den som ett orosmoment.

Bristen på bra belysning i parken nämns av alla åldersgrupper. Detta gör att barn varken vågar - eller får gå till parken när det är mörkt. Man lyfter fram att gång- och cykelvägarna har en okej belysning medan klätterställningar och bollplaner saknar ordentligt ljus kvällstid.

Utemiljöns betydelse för barn

Samtliga åldersgrupper lyfter främst fram de större bollplanerna, den stora klätterställningen ”Spindelnätet” med omkringliggande mindre kullar samt den stora pulkabacken i det tilltänkta exploateringsområdet som favoritplatser. En tolkning av resultatet från bland annat workshopen är att det handlar mer om större favoritområden än om direkta favoritplatser. Det sätts värde på mer sammanhängande stråk och arealer.

Ur ett barnperspektiv är det viktigt att behålla karaktären i parkens grönområden som skattas högt av barn och unga. Det finns risk att man skapar barriärer med bostadshus och en ny dragning av bussgatan mellan Swedenborgsgatan och Grindgatan.

5. ANALYS AV BEBYGGELSEFÖR- SLAGETS KONSEKVENSER FÖR BARN OCH UNGA

Bedömning av konsekvenserna utifrån intervjuerna

Med utgångspunkt från intervjuer och workshopen har en konsekvensanalys av den föreslagna exploateringen tagits fram.

Förskolebarn

Förskolebarn i närområdet använder sig mycket av den öppna förskolans lekstationer samt övriga delar av parkens lekplatser. De mest välbesökta platserna är lekytorna vid den öppna förskolan med omnejd. Ingen bebyggelse föreslås i omedelbar närhet av dessa med reservation för hur upprustningen sker. Pulkabacken i exploateringsområdet har ett högintensivt användande av barn från flera skolor vintertid. Den föreslagna bebyggelsen kommer att påverka den nuvarande backen där en riktningförändring förväntas ersätta nuvarande brant.

De favoritplatser som pekats ut för förskolebarn kommer inte att påverkas i stor utsträckning då de flesta förskolor inklusive den öppna förskolan tillika parkleken i normalfall inte tar sig längre bort än till klätterställningen ”Spindelnätet”. Grusplanen i det tilltänkta exploateringsområdet används i liten utsträckning i dagsläget. Bristen på bra belysning i parkens västra del gör att den sällan används kvällstid.

Skolbarn

Barn från grundskolan nyttjar idag parkens västra delar mest av alla åldersgrupper. Att minska pulkabackens omfång, lutning och rutt riskerar att förstöra dagens upplevelse av backen för många barn. Barn i grundskolan tillhör den grupp som använder platsen mest i dagsläget och kommer därför vara de som passerar den tilltänkta bussgatan mest. Hänsyn till att barn i denna åldersgrupp som inte alltid har vuxna med sig bör tas.

Generell bedömning av konsekvenserna för barn och unga

Utöver intervjuer med barn, unga, förskole- och skolpersonal har även en områdesanalys gjorts. Med utgångspunkt från områdesanalysen och kunskaper om barns behov har en generell konsekvensanalys av den föreslagna exploateringen gjorts. Förslaget kommer att innebära mer bostadsbebyggelse nära inpå såväl förskolor som grundskolor. Konsekvenserna av detta kan bli att fler närboende klagar på barnens lek som ytterligare begränsar platser där barnen får leka under- och efter skoltid. Bebyggelsen innebär även ett allmänt högre tryck och därmed ökat slitage på områdets lekytor och naturområden.

Bebyggelsen kan få positiva effekter ur en trygghetsaspekt förutsatt att upprustningen av den östra delen innebär bättre belysning vid de olika klätterställningarna och bollplanerna. Den västra delen av parken där ny bebyggelse uppförs kan även minska orosmomentet missbrukare bland personal vid förskolorna genom passiv övervakning från boende.

Den ändrade rutten för busstrafik skapar en barriär mellan parkens östra och västra del. Barriären existerar till viss del redan idag då den befintliga gång- och cykelvägen markerar slutet på parkleken. En omvandling till bussgata skulle dock göra det svårare för barn att röra sig fritt på egen hand över parken. Förtätningen av stadsdelen medför sannolikt även mer människor och trafik i närområdet. För äldre förskolebarn och grundskolebarn i alla åldrar väntas planförslaget medföra negativa konsekvenser för deras fria rörlighet.

Förskolan och dagisverksamheten i parkens västra del rivs och placeras i bottenvåningen på det nya flerbostadshuset. Barnen får en mindre utsläppsytta med kraftigare lutning på densamma än i dagsläget vilket är negativt.

6. FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER OCH ÖNSKEMÅL FRÅN BARN

Rekommendationer

Delar av den föreslagna bebyggelsen i Rosenlundsparken bör ses över med hänsyn till naturmark som idag utgör barnintensiva platser. Den befintliga pulkabacken som under vinterhalvåret är ett populärt tillhåll för barn i alla åldrar bör återskapas i så stor grad som möjligt. Det tilltänkta exploateringsområdet är emellertid den minst barnintensiva plats i parken även om den idag används vid exempelvis vinterlek och vid plantering av blommor och andra växter i odlingen som skapats som en protest till föreslagna exploatering.

Den nya bussgatan som är tilltänkt att binda ihop Swedenborgsgatan och Grindgatan kommer att innebära ett skifte från gång- och cykeltrafik till busstrafik. Den befintliga bussgatan som löper jämte parkens södra sida kommer att ersättas med en bussgata som delar upp parken i två områden. I dagsläget finns ingen anledning för barnen att korsa den befintliga bussgatan och den upplevda otryggheten är inte särskilt stor. Ur säkerhetssynpunkt är därför den föreslagna bussgatan inte att föredra. Den planerade bussgatan kommer innebära att barn mer frekvent korsar den trafikerade gatan och riskerar försämra deras fria rörlighet.

Parken är idag uppdelad i två delar, den östra och den västra delen. Den föreslagna bussgatan skulle förstärka detta faktum. Parkens västra del med parkleken Skåneglantan riskerar att bli än mer intensivt utnyttjad med ökat slitage och trängsel som troliga påföljder. För en mer hållbar utveckling där barnens bästa inkluderas är detta inte försvarbart. Åtgärder som skulle kunna förhindra detta är större lektytor och sammanhängande grönområden. Vidare finns skulle upprättande av nya lekställningar efter barnens önskemål kunna bidra till mindre trängsel. Bättre belysning skulle kunna sprida ut användandet av parken över längre tidsperioder på dygnet och därigenom minska tillfällena när parken besöks mer intensivt.

De befintliga förskoleverksamheterna i parkens västra del kommer att rivas och ersättas i bottenvåningar av ny bebyggelse. Parkens västra del är kanske den som tidigare nämnt det minst frekventerade men samtidigt det mest vilda område i motsats till den mer flacka östra delen. Den erbjuder i dagsläget en fristad för de äldre barnen och ungdomar i området. Karaktären bör bevaras i mesta möjliga utsträckning för att behålla denna åldersgrupp i området. Parallellt med detta blir utsläppsgården för barn på daghemmet och förskolan i den västra delen mindre, något som bör ses över och undvikas.

Rosenlundsparken är en barnintensiv plats, därför är det viktigt att fånga upp deras synpunkter på förslaget. En slutsats av föreslagen exploatering är att barnens bästa ej har beaktas i tillräcklig utsträckning.

Önskemål från barn och unga

Flera önskemål kom in från workshopen (se bilaga 3) och intervjuerna om hur man kan utveckla Rosenlundsparken och samtidigt värna om barnen som nyttjar platsen idagsläget. Dessa kan kategoriseras in i fem teman: ”Lek”, ”Trygghet”, ”Mark”, ”Landskap” och ”Övrigt”.

Lek

Komplettera det befintliga ”Spindelnätet” med liknande klätterställning i mindre format för de yngre barnen.

Nya ställningar och redskap, bland annat föreslås en slänggunga, ett slott, labrynter i olika storlekar, studsatta, stor gunga, skateboardpark, linbana, ”vattenskjutare”, klätterräddor, tunnlar, större variant av befintlig ”svamp”, längre rutschkana, karusell och pingisbord.

Trygghet

Sätt upp staket eller inhägnad längs med den befintliga bussgatan.

Landskap

Färgsätt eller markera mer tydligt mot bilar och övrig trafik alternativt sätt ett lägre staket mot vägarna.

Satsa på god belysning på viktiga platser och rörelsestråk utöver de existerande på gång- och cykelvägar.

Strålkastare som tänds kvällstid.

Ta bort stenar mer frekvent från gummimattorna vid lekstationerna.

Något mjukt underlag vid ”Flygande mattan”

Mark

Rusta upp befintlig fotbollsplan intill parken ”Skåneglädan” som idag är gropig och samlar stora mängder vatten. Parallellt samlas grus i brunnarna som gör situationen än värre.

Fler asfalterade ytor efterfrågas som skulle skapa cykelmöjligheter för barn i alla åldrar.

Landskap

Plantera buskar och träd som bidrar till bättre luft i parken. Förslagen är fruktträd och bärbuskar. Den geografiska positionen för denna växtlighet föreslås vara intill befintlig körsbärsträd. Träden ska ej ta upp alla plats utan fungera som komplement till övriga natur- och lekstråk.

Fler bänkar, stolar och andra sittplatser för bekvämlighet och avkoppling.

Fler statyer i parken.

Övrigt

En karta över Rosenlundsparken och allt dess innehåll som tydligt visar var saker och platser ligger.

7. REFERENSER

Fotnoter

- ¹ Stockholm stad (2011a)
- ² Stockholm stad (2011b)
- ³ Björklid, Pia (1991)
- ⁴ Björklid, Pia (1991)
- ⁵ Lundström, Mats & Nyström, Louise (2001)
- ⁶ Barnombudsmannen (2013)

Källor

Barnombudsmannen (2013) Barnkonventionen. Tillgänglig online via: www.bo.se (senast besökt 2013-10-25)

Björklid, Pia (1991) Barn och trafik inför 2000: fakta, scenarier och forskningsbehov. Stockholm: Transportforskningsberedningen

Hart, Roger A (1992) *Children's participation - From tokenism to citizenship*. Florens: UNICEF International Child Development Center

Lundström, Mats & Nyström, Louise (2001) Barn i stan? Stockholm: Stadsmiljörådet

Stockholm stad (2011a) Landskapsanalys för del av Rosenlundsparken, Stockholm. Underlag för planering av ny bebyggelse. Stockholm: Exploateringskontoret

Stockholm stad (2011b) *Antal 0-5 åringar per stadsdelsområde 2011*. Tillgänglig online via: http://www.statistikomstockholm.se/images/statistik_pa_karta/Bef0-5.pdf (senast besökt 2013-11-01)

8. BILAGOR

Bilaga 1 – Intervjuguide med förskolepedagoger

Hur använder barnen Rosenlundsparken? Skiljer det sig mellan årstiderna?

Har de någon favoritplats i parken, vad brukar de göra där?

Finns det platser barnen upplever som otrygga i närområdet till parken? (undviker, läskiga, får inte lov att vara på)

Finns det platser som barnen undviker av andra skäl? (tråkiga t.ex.)

Hur tar barnen sig till de olika platserna?

Skiljer det sig mellan pojkar och flickor var och hur de brukar leka i Rosenlundsparken?

Vad önskar du fanns i Rosenlundsparken som inte finns där idag? Vad tror du barnen önskar?

Bilaga 2 – Intervjuguide med barn

(Förbered genom att ta med kartor och foton och klistermärken alt färgglada pennor för att markera)

Var bor du?

Har du en favoritplats där helst gillar att leka i Rosenlundsparken eller i närområdet? Vad gör du där? Vilka är du med? Varför? Brukar fler barn leka där? Brukar man få vänta på att leka (upptaget)?

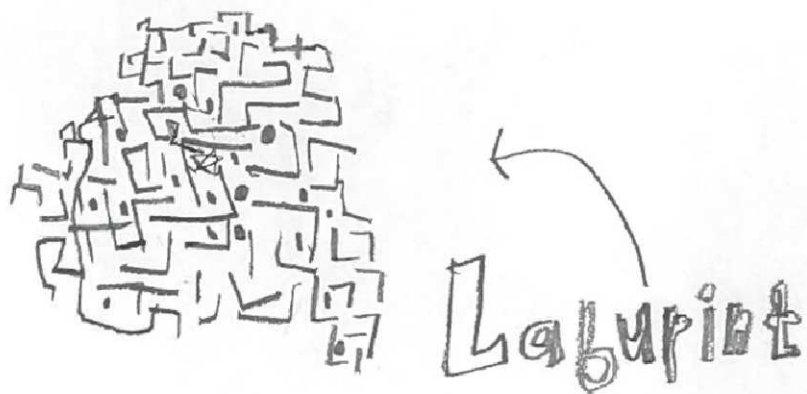
Finns det några platser som inte är roliga att leka på?

Finns det några otrygga platser i närområdet till parken eller i parken? (platser man undviker eller inte får lov att vara på)?

Be barnen att fokusera på tre exploateringsområden, hur ofta leker de där? Varför/varför inte? Vad gör de där? Hur tar de sig dit?

Hur tar du dig till de olika platserna (utpekade målpunkter) är det lätt att komma till de olika platserna (varför/varför inte?) Hur tar du dig dit? (går/cyklar/åker bil, själv/med vuxet sällskap)?

Bilaga 3 – Önskemål från skolbarn, bilder från workshop

liten svår labyrint
 studs matta
 stor gunga
 skate board ramp
 linbana
 En karta
 vid huset

Nå gonting mjukt vid "flygande
 mattan"

Ta bort stenar oftare från
 gummi-sak-grejer-saken.

Mer mini saker
 som t.ex fotbollspel
 eller pingisbord
 eller biljardkanst?

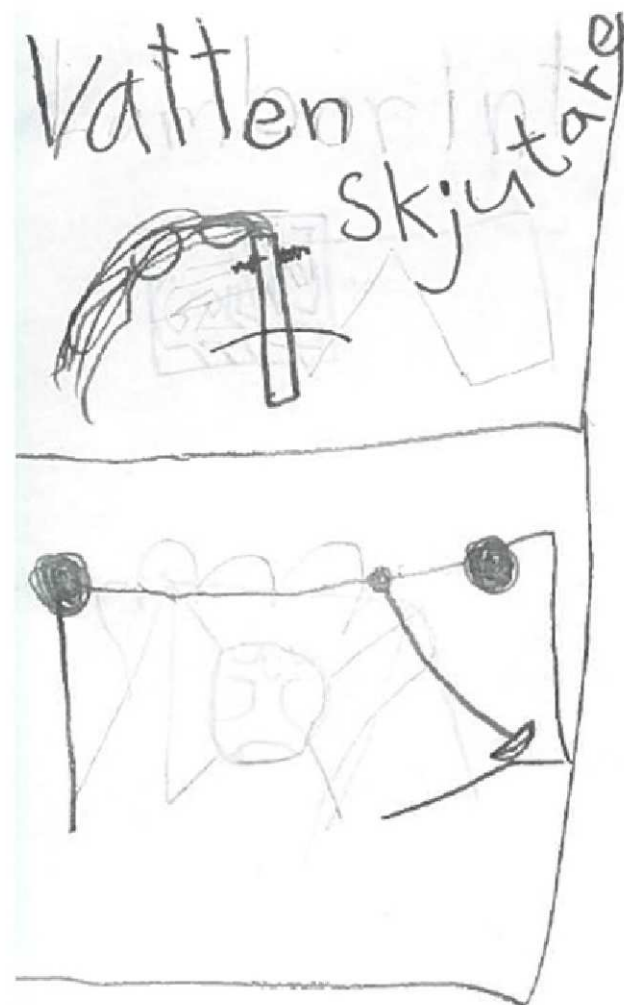
1. Hus som bygghavsteppan (Park)

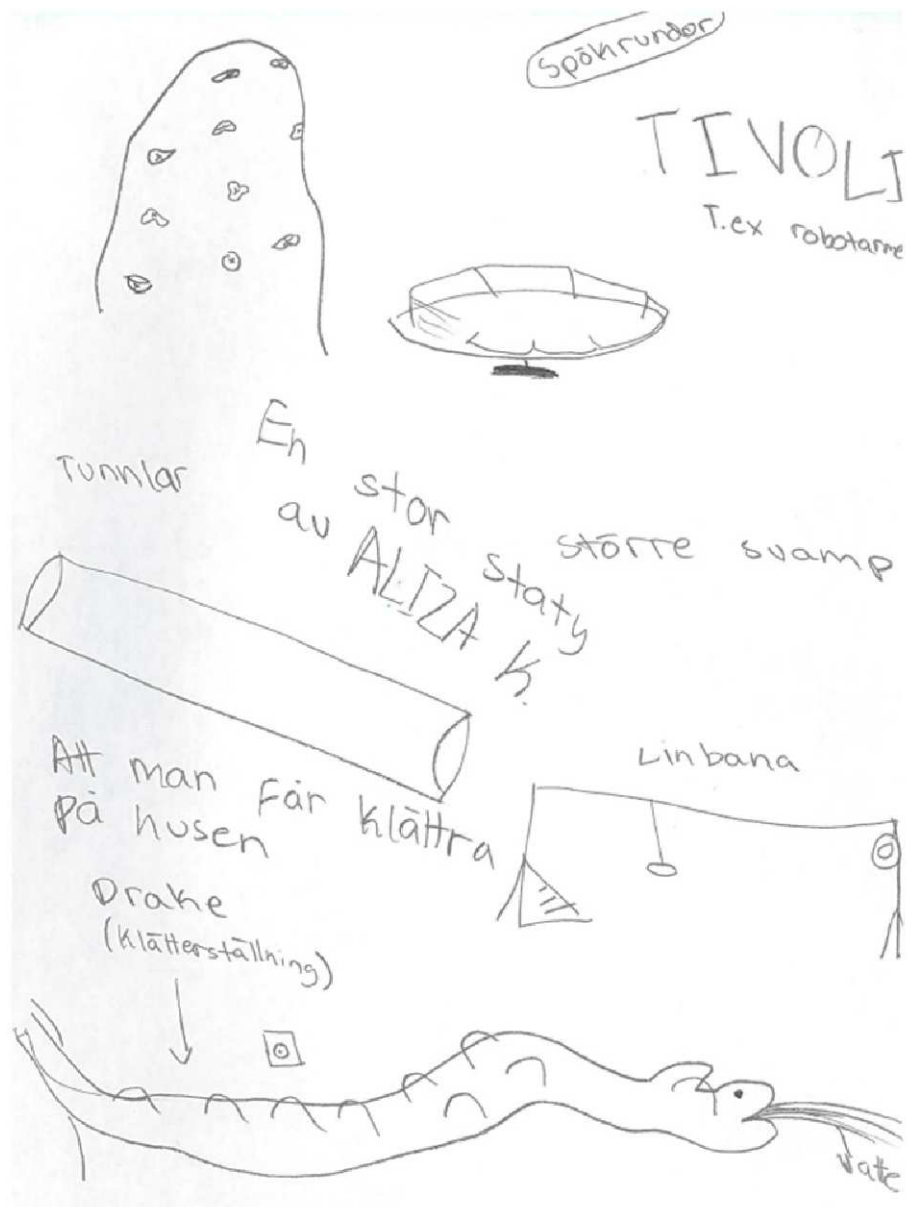
2. Labyrint

3

3. Hunger Games ARENA

En stor gungbräda.

Mörkerhus, ~~gam~~ på ~~tomits~~
Staty.

En karta på skåneglantan.

Slängunga.

En strålkastare

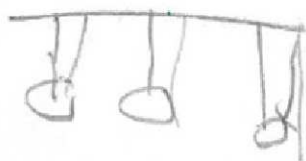
Et slot.

morgnäs på fotbollsplan

gungor vid
kliterställningen

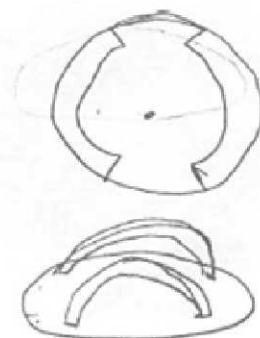
renare spidelnät

Gå labyrint.

(Och i mitten
finns det en karta
som visar vägen
ut)

linbara

